

Høring i Folketinget om seksuel vold som krigsvåben den 30. januar 2019

Oplæg v/ Christian Friis Bach, generalsekretær i Dansk Flygtningehjælp

Mange tak til Mette Gjerskov, det tværpolitiske netværk og til Folketingets udenrigsudvalg for at sætte emnet på dagsordenen.

Vi har allerede hørt stærke historier om kvinder, der har været udsat for seksuel vold i konflikter. Jeg har også mødt dem.

Her i November var jeg i flygtningelejren Kalobeyie i det nordlige Kenya og besøgte et af vores Safe Houses. Er var en ung kvinde, Adena. Hun var flygtet fra Sydsudan tidligere på året og undervejs stødt ind i en gruppe soldater. De voldtog hende, mens hun sagde til dem at de skulle slå hende ihjel, hvis det var det de ville. Bagefter hadede hun sin egen krop, og ville selv slå den ihjel. Men hun endte i vores Safe House, hvor hun havde fået både individuel og gruppe terapi. Nu var hun stærk igen, sagde hun, og drømte om at åbne en lille butik..

Der er hundretusindvis af kvinder og piger som hende der hvert år udsættes for seksuel vold i konfliktsituationer.

Og for mange af dem stopper det ikke der. Flygtninge, fordrevne og folk, der bevæger sig på tværs af grænser - ofte ad meget farlige ruter og faciliteret af menneskesmuglere - kvinder, piger, mænd og drenge på flugt fra krig og væbnet konflikt, er specielt udsatte for seksuel & kønsbaseret vold.

I vores mixed migration center har vi gennem vores tusindvis af interviews med flygtninge og migranter der går på ruterne – mange på vej væk fra vold og overgreb – ved vi at dem der engang har været udsat ofte udsættes for gentagne overgreb på deres flugt. Overgreb fra kriminelle bander, smuglere men også fra politi og grænsevagter. 40 % oplever overgreb under deres flugt og mere end halvdelen af dem oplever gentagne overgreb. Overgreb som alt tyder på bliver værre i takt med at ruterne blokeres og grænserne lukkes og flygtninge og migranter strandet undervejs eller søger endnu farligere ruter.

Seksuel og kønsbaseret vold er et udbredt fænomen i konfliktsituationer. Mens seksuel og kønsbaseret vold finder sted hver dag verden over, ser og ved vi; at omfanget stiger og de menneskelige konsekvenser af seksuel & kønsbaseret vold forværres i konfliktsituationer . Seksuel & kønsbaseret vold bliver i stigende grad bevidst brugt som et våben / middel til at ydmyge, udslette, forrykke magtbalancer og skabe tilslutning og kontrol i konflikt.

Vi ved at piger og kvinder er den gruppe, der er allermest udsat for seksuel og kønsbaseret vold. Hvad vi imidlertid også har set er, at drenge og mænd, der har været udsat for og /eller har været vidner til seksuel og kønsbaseret vold mod deres koner, sønner, døtre, brødre er en overset gruppe. Men som Merete Engell også var inde på viser nylige studier fra Syrien-konflikten og Rohingya flygtningesituationen viser, at der fortsat mangler data og viden om omfanget, konsekvenserne, og hvordan vi bedst kan forebygge og bekæmpe seksuel vold mod drenge og mænd i konfliktsituationer, samt at drenge, mænd og LGBTI personer diskrimineres i adgangen til hjælp, services og støtte både før & efter de har været udsat for seksuel & kønsbaseret vold.

Den seksuelle vold bliver en ondsindet cirkel. Selv efter den umiddelbare krise er ovre, men folk fortsat er fordrevet, vil konsekvenserne af seksuel & kønsbaseret vold fortsat have en stor indvirkning på hverdagen, mulighederne og livet for piger, kvinder, drenge og mænd, der har været udsat for eller været vidner til seksuel vold. Medmindre de menneskelige konsekvenser af seksuel og kønsbaseret vold i konflikt

sammenhæng adresseres på holistisk vis, vil det påvirke mulighederne for at finde løsninger og skabe fred, sikkerhed og forsoning.

Derfor skal vi gøre mere.

Vi skal blive bedre til at forstå hvem der rammes og hvorfor. Derfor er data, analyse, evidens vigtigt.

Vi skal gøre langt mere for at hjælpe ofrene gennem hjælp til sundhed, mentale sundhed, juridisk støtte, sikre opholdssteder, aktiviteter rettet mod forbedrede levevilkår (livelihoods) og reintegrationen af mennesker, der har været udsat for seksuel & kønsbaseret vold

Vi skal blive bedre til at forebygge.

Vi skal udvikle stærkere rammer og politikker og støtte fortællerarbejdet og gøre det i tæt dialog med dem der rammes.

Og ofte sikrer vi den bedste indsats ved netop at kombinere alle tre interventioner i en samlet strategi.

Som et eksempel arbejder vi i Maban Sydsudan DFH i indsamler vi gennem vores beskyttelsesarbejde systematisk data om rettighedskrænkelser, risici og beskyttelsesbehov, herunder om seksuel & kønsbaseret vold og analyserer og bruger denne information til at gå i dialog med lokale og nationale myndigheder, humanitære, udviklings- og politiske aktører om at forebygge og bekæmpe seksuel vold. Sammen med 48 lokale ledere og frivillige har etableret sikre opholdssteder, hvor der er adgang til juridisk støtte, sundhed, psykosocial støtte og mad og andre fornødenheder.

Vi skal turde engagerer os med de militære aktører. I **Ukraine** har vi lavet forebyggende arbejde gennem undervisning af soldater og øverstbefalende om piger, drenge, kvinder og mænds rettigheder og adfærdsnormer, forud for udstationering ved frontlinjen.

Og vi skal også forsøge at påvirke de **ikke-statslige irregulære styrker**. I december var jeg i Eastern Ghous . 5000 krigere har deltaget i konflikten – mange som del af radikale islamiske grupper. De mænd er svære at nå. Men vi kan forsøge at nå frem til at påvirke dem gennem dialog med de lokalsamfund, de kommer fra. Få fat i mødrene, fædrene, lederne og derigennem skabe øget forståelse for og respekt for internationale humanitær love herunder at det er uacceptabelt at angribe civile – og deres ansvar for at beskytte civile mod overgreb.

Og både på lokale og nationalt skal vi gøre langt mere for at inddrage kvinder i det forebyggende arbejde, i fredsprocesser, i forsoning som Melinda Holmes beskrev det. Det prøver vi i en række lande herunder Yemen og i Somalia og det virker. Da jeg i november var i Mogadishu mødtes jeg med tre kvindelige parlamentarikere der var aktivt involveret i fredsprocessen og statsopbygningen i Somalia. Vi kom til at tale om det opmuntrende i at Etiopien nu har fået både en kvindelig præsident og en kvindelig forsvarsminister. Og som de tørt bemærkede. Nu ved vi at Etiopien ikke går i krig med os igen.

Vi er her for at diskutere Danmarks bidrag til bekæmpelse af seksuel vold i krig og væbnet konflikt og bidrage til en opdatering af den danske handlingsplan om "Kvinder, Fred og Sikkerhed"

Vi håber **Danmark** vil sætte øget fokus på seksuel & kønsbaseret vold.

Vi håber Danmark vil udnytte sædet i **menneskerettighedsrådet** til at sætte seksuel & kønsbaseret vold på dagsordenen

Vi håber Danmark vil styrke **forebyggelsen** af seksuel & kønsbaseret vold og finde nye og anderledes tilgange til at ændre fastgroede mønstre, skadelige og krænkende normer og opfattelser blandt både statslige og ikke-statslige aktører der skaber volden og overgrebene, ikke mindst ved at inddrage og

engagere kvinder på alle niveauer i fredsopbygning og forsoning og engagerer sig mere modigt i forebyggelse hos de militære aktører der begår overgrebene.

Vi håber Danmark vil prioritere den fælles indsats for at tilvejebringe den **manglende data og skabe langt større viden** om hvordan vi kan forebyggelse og bekæmpelse af seksuel & kønsbaseret vold mod både mod piger og kvinder men måske især mod drenge, mænd og andre som f.eks. LGBTI-personer, der ofte en en overset gruppe. Seksuel & kønsbaseret vold påvirker personer og grupper forskelligt, og folk er udsat for forskellig risiko. Arbejdet med forebyggelse, bekæmpelse og afbødning af seksuel & kønsbaseret vold skal bygge på data og solid evidens, der tager højde for forskelle i bl.a. køn og alder.

Vi håber Danmark vil styrke indsatsen for at hjælpe ofrene for seksuel og kønsbaseret vold vil at sikre at der er **sikre opholdssteder**, støtte og sikre en lige adgang til services og støtte for både piger, drenge, kvinder, mænd og andre personer Vi skal arbejde sammen for at styrke kompetencer i arbejdet med seksuel & kønsbaseret vold for at afværge risici og sikre, at kerne principper som fortrolighed, lighed, sikkerhed og beskyttelse af den enkelte, håndhæves.

Vi skal styrke de **internationale rammer, standardisering og politikudvikling** når det gælder seksuel & Kønsbaseret vold-området og styrke og bakke op om globale fælles initiativer til forebyggelse og bekæmpelse af seksuel & kønsbaseret vold og sikre at det sker i tæt dialog, samarbejde og med deltagelse af de personer og grupper, der har været eller er i risiko for at blive udsat for seksuel & kønsbaseret vold. [Sikkerhedsrådet Resolution #1325](#), Verdensmål 5 om ligestilling mellem kønnene og mål 16 om fredelige og inkluderende samfund giver ny fokus og retning, selv om vi gerne havde set et endnu stærkere fokus på konfliktforebyggelse og fredsopbygning i Verdensmålene.

”**The Call to Action on Protection from GBV in Emergencies**” som vi også er med i er et eksempel på et godt initiativ drevet af stater, FN og andre organisationer med det formål at skabe forandring og mindske omfanget af seksuel & kønsbaseret vold i nødhjælpssituationer. Vi ser frem til en opdateret og endnu stærkere Dansk handlingsplan.

Vi håber Danmark vil stille endnu stærkere krav – men også bakke op om vores egen indsats i de humanitære organisationer. For samtidig med at vi ser overgreb begået af soldater og militære aktører så ses vi desværre overgreb begået af de fredsbevarende styrker og humanitære aktører på den civilbefolkning som de og vi er sat i verden til at beskytte.. Her har vi alle et ansvar. Vi har styrket vores egen safeguarding markant de sidste år med vores code-of-conduct, uddannelse, undersøgelseskapacitet og fuld åbenhed på vores hjemmeside, hvor I kan finde vores statistik for antallet af sager.

Endelig så håber vi Danmark vil gøre endnu mere for at stille der der udøver seksuel og kønsbaseret vold til ansvar. Det var det stærke budskab vi hørte fra og Nadia Murad. Seksuel & kønsbaseret vold udgør brud på menneskerettigheder, og når seksuel & kønsbaseret vold bliver brugt som et våben i konfliktsituationer udgør det en **klar krænkelse af international humanitær folkeret**. Der er behov for større og stærkere tilslutning til, at krigens / konfliktenes parter, uanset de er statslige eller ikke-statslige aktører, i langt højere grad holdes til ansvar for de krænkelse seksuel & kønsbaseret vold i konflikt udgør og ikke mindst de menneskelige konsekvenser for piger, drenge, kvinder og mænd.

Jeg håber dem der forgreb sig på Adena som jeg mødte i Sydsydan bliver stillet til ansvar. Og jeg håber Adena en dag bliver glad igen og får sin butik.